



Образовање о заштити животне средине за будуће грађане ЕУ

Први годишњи састанак координатора међународног програма Еко-школе у Србији

Međunarodni program Eko-škole

- 1994. Eko-škole u 4 zemlje
- 2014. preko 60 zemalja
- Doprinos programa Eko-škole?
- Godišnji sastanci (NOM, sastanak eko-koordinatora)



Nacionalni operater

- **AORŽS – Ambasadori održivog razvoja i životne sredine**
<http://www.eco-schools.org/menu/contacts/countries>
- **Nacionalni Savet**
- **Nacionalni žiri za Eko-škole**



<http://ambassadors-env.com/blog/2013/08/03/odrzan-sastanak-nacionalnog-saveta-za-fee-programe-u-srbiji/>



Statistika za Srbiju

- 2012/2013

broj škola prijavljenih za sticanje statusa				broj škola koje obnavljaju status				ukupan broj škola u programu
Vrtići	OŠ	SŠ	fakulteti	Vrtići	OŠ	SŠ	fakulteti	
2	1	0	0	0	0	0	0	3

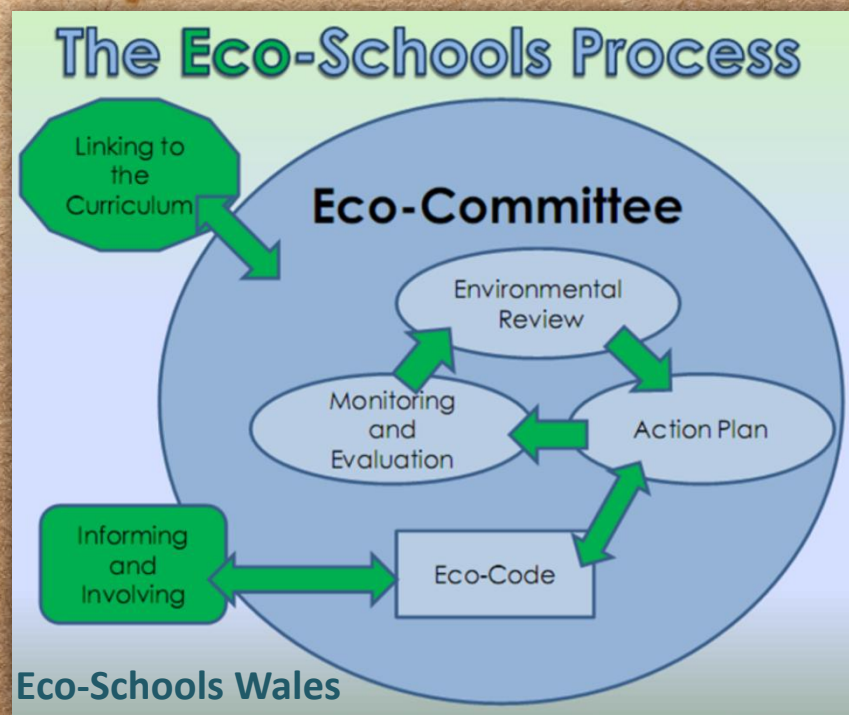
- 2013/2014

broj škola prijavljenih za sticanje statusa				broj škola koje obnavljaju status				ukupan broj škola u programu
Vrtići	OŠ	SŠ	fakulteti	Vrtići	OŠ	SŠ	fakulteti	
1	13	1	0	2	1	0	0	18

Programski koraci

Osnivanje Odbora Eko-škole

- Eko-odbor rukovodi i nadgleda sprovođenje aktivnosti
- Članovi – direktor, predstavnici van/nastavnog osoblja, predstavnici učenika, roditelja, medija, lokalne samouprave i lokalnih firmi
- Zapisnici sa sastanaka



Programski koraci

Ocena stanja životne sredine

- Početna (nulta) ocena stanja
- Pregled stanja
- Mesečna, polugodišnja i godišnja ocena stanja
- Pregled napretka

	SAOBRAĆAJ	
	DA/NE	RADNE BELEŠKE - UPOTREBA VOZILA
Da li većina zaposlenog osoblja putuje pešice?		
Ili koristi bicikl?		
Ili koristi javni prevoz?		
Ili zajedno automobilom?		
Da li većina učenika putuje pešice?		
Da li većina automobila koje koristi osoblje koristi dizel kao gorivo?		
Ili koristi bezolovni benzin?		
Da li većina automobila učenika/roditelja koristi dizel gorivo?		
Ili koristi bezolovni benzin?		
Da li automobili imaju ugrađene katalizatore?		
Da li se vozila održavaju redovno?		

Ideje za akciju

Sprovedite istraživanje kako se osoblje i učenici koriste prevoznim sredstvima. Nacrtajte kartu stanovanja, razmislite o zajedničkoj vožnji automobilom.

Programski koraci

Izrada programa rada

МЕСЕЦ	ЈАНУАР	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
ЦИЉ		
ЗАДАТАК		
ТЕМА		
АКТИВНОСТИ		
ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ		
ПРОЦЕНА УСПЕШНОСТИ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ		

- *Ciljevi u okviru ponuđenih tema*
- *Osnovne teme Energija, Voda i Otpad*
- *Ciljevi jasni i lako merljivi*



Programski koraci

Praćenje stanja i ocenjivanje

- *Vođenje beleški i vrednovanje*
- ***Aktivno uključiti učenike***
- *Eko-patrole (na nivou razreda ili škole)*
- *Eko-dnevnik, foto-dokumentacija, video zapisi*
- *Unapred pripremljeni formulari za ocenjivanje*



Programski koraci

Rad prema nastavnom planu i programu

- *Svaki nastavnik u okviru svog predmeta daje doprinos*
- *Izveštaj sa časa se upisuje u Dnevnik rada Eko-škole*
- *Označavanje jednoobrazno na nivou škole*
- *U centru pažnje - interdisciplinarnost*

Предлози за активности

Српски језик

Скретање пажње ученицима на еколошке теме у домаћој књижевности као што су штедња воде, органска пољопривреда, паркови природе, заштићене биљне и животињске врсте, и друго. Еколошке теме у поезији за децу (Ј.Ј.Змај нпр.). Есеји на еколошке теме.

Енглески језик / Други страни језик

Скретање пажње ученицима на еколошке теме у странијој књижевности и култури. Избор речи из еколошке терминологије и превод на енглески/други страни језик. Есеји на енглеском YRE.

Ликовна култура

Израда уметничких дела од биоразградивог (колажи од лишћа и друге биомасе нпр.) или материјала који се може рециклирати. Групна израда рециклираног папира. Појединачни рад на тему екологије са еколошким бојама (порекло: настава хемије). Фотографија YRE.

Музичка култура

Избор песама за децу са еколошким поруком и коментари на тему (нпр. Ј.Ј.Змај – дечије песме). Преслушавање музичких нумера које у тексту носе еколошку поруку. Примери: „Earth Song“ Michael Jackson, „Big Yellow Taxi“ Joni Mitchell, „Mercy Mercy Me (The Ecology)“ Marvin Gaye,... и коментари на тему.

Историја

Предавање на тему „Последице индустријске револуције“, „Екологија кроз векове“ и слично.

Географија

Учртавање националних паркова и других природних знаменитости на мапу Србије. Учртавање највећих извора загађивања на мапу Србије и преклапање те мапе са мапом речних токова и коментарисање закључака.

Физика и Математика

Прорачун потрошње електричне енергије или воде, масе створеног отпада по ученику (особи) у школи. Повезивање са наставом информатике, употреба апликација за рачунање потрошње ел. Енергије и друго.

Биологија

Предавање: биодиверзитет, угрожене биљне и животињске врсте у Србији и њихова станишта, национални паркови и друга заштићена природна добра. Основни појмови екологије. Посета Ботаничкој башти, Зоолошком врту или парку са заштићеним биљним врстама.

Хемија

Предавање: једињења која су главни загађивачи ваздуха, воде. Гасови стаклене баште.

Практични рад: израда природних водених раствора боја за сликање на бази биља (цвекла, коприва, љубичица, и сл.) које ће бити коришћене у настави ликовне културе.

Техничко и информатичко образовање

Израда хранилица и/или појилица за птице

Информатика и рачунарство

Посета сајтовима са децу са еколошким темама: <http://science.k12flash.com/naturalhazards.html>
<http://www.makeuseof.com/tag/10-environmental-games-teach-kids-earth-ecology-conservation/>
и слично. Рад у апликацијама за израчунавање еколошког отиска.

Предлози нису обавезни нити ограничавајући. Служе да наставницима помогну и дају идеје за креирање еколошког часа.



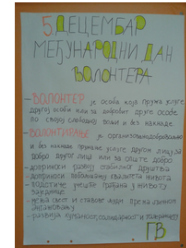
Programski koraci

Obaveštavanje javnosti i uključivanje medija

- *Saradnja sa lokalnim medijima*
- *Sajt škole / posebna strana*
- *Društvene mreže*

Međunarodni dan volontera

Objavljeno ponedjeljak, 09. decembar 2013 14:03 Aytör Super User



Na času građanskog vaspitana učenici sedmog razreda obeležili su 5. decembar, Međunarodni dan volontera. Razgovorom o ovoj temi došli smo do zaključka da je veoma važno učestvovanje u volonterским акцијама и да су оне један од начина доприноса грађана у унапређивању остваривања људских права и развијања грађанске одговорности.

Наставница Бијана Арсић

"Зелени пакет"

Objavljeno ponedjeljak, 09. decembar 2013 14:00 Aytör Super User



У нашој школи 30.11. и 1. 12. одржан је семинар под називом „Зелени пакет“. На семинару су били представници већине школа из општине. Први дан семинара био је посвећен зеленом пакету, односно како се користи. Комплет који су добиле школе учеснице садржи „Водич за наставнике“, колекцију од 36 филмова, игру „Дилема“ и ЦД са интерактивним табелама и видео клиповима уз чију ће помоћ деца кроз игру ефикасније учити. „Зелени пакет“ бави се питањима животне средине и одрживог развоја и кроз интересантне примере, показане вежбе, математичке задатке и игре приближава деца ове теме. Пакет се може применити у настави биологије, хемије, физике, географије, информатике, историје, математике, итд. Други дан семинара био је посвећен тематском планирању.

Више фотографија можете видети ОВДЕ!

Сања Малинић- Угљек

ОШ „Симеон Араницки“ Стара Пазова



Programski koraci

Označavanje i oglašavanje programa u školi

ЕКО КОДЕКС

Реч кодекс потиче од латинске речи *codex*, што означава скуп правила, прописа или начела понашања, закони или ирера везаних за одређену област или дејалност.

Еко-кодекс означава начела да живи једнакостије и саступије. У свакодневном животу постоје одређена правила, на пример, како се правити утисак, како се релатива одређена јачина, како се попуњава утисак или како се објављива, хвалити, шетати у природи...

Ако поштујемо ова правила, живот ће бити лакши и пријатнији.

Еколошки кодекс, или само еко-кодекс, јесте обавезујући документ који систематизује и стандардишује правила понашања појединца да би се очувала животна средина и да би се подстакла еколошка свест и свест људи. Правила еколошког понашања одлика су културе савременог човека.

Овај Еко-кодекс је део пројекта међународног програма Еко-школа у којој се укључују и наша школа „Дринка Павловић“.

Притиском утика ученика у први разред, родитељи ученика би потписивали Еко-кодекс, чиме би се обавезали да ће високо личи личи поштовати и следити правила еколошког понашања у ОШ „Дринка Павловић“. Потписани Еко-кодекс омогућава би разарао ствари или директно школу да ученика ученику казни за неодговорно понашање, тј. за непоштовање и кршење правила еколошког понашања.

ЕКО-КОДЕКС УЧЕНИКА/УЧЕНИЦА ОШ „ДРИНКА ПАВЛОВИЋ“

Члан 1. – Вода

- Када переш руке, не дозвољава да вода непотребно тече.
- Затварај slavnu после прања руку.
- У тоалет баци само тоалет папир или папирнага марљача.
- Кварове које примећујеш у школском тоалету пријави дозари, тешкиша, декурном наставнику, секретари или директору школе.

Члан 2. – Енергија

- Ако посматраш илустрацију на ученици или тоалету, обавезно искључи светло у учионици. Одговорно понашање према енергији састоји се од свих, али и нешто укључује у атмосфери.
- Ако посматраш илустрацију на ученици или тоалету, обавезно затвори врата за собом. Грјањем и хлађењем просторија троши се велика количина енергије. Одговорно понашање постиже се већа енергетска ефикасност.

Члан 3. – Штетња

- Штетни папир за писање и простор у свескама. Мање потрошеног папира значи више дрвета, хемикалија и лисина штеди.
- Купуј свеске од рециклираног папира. Тона рециклираног папира чува 17 стабала и штети енергију.
- Купуј производе са ознаком „пријатељ животне средине“, или знаком за рециклажу.
- Избегавај куповину производа са лаког ваљка.
- Купуј пиће у боцама које се могу заменили или рециклирати.
- Уместо да купујеш, купи за папирну лопатицу из школске библиотеке.

Члан 4. – Транспорт

- Ако те родитељи/родитељи дозволе у школу аутомобилом, организуј се и позови неког друга или другарицу.
- Када год можеш до школе иди пешаче или јавним превозом. Тако се чува природа, здравље, енергија, а и новац!

Члан 5. – Отпад

- Труди се да отпад унес однеси у за то предвиђене корпе за отпад у учионици. Боравак у уређеном и чистом окружењу свакоме значи прија.
- Жваке уноси у папир и баци у корпу за отпад.
- Остатак од укусне или правку ваљка одложи у кану за смеће у школском дворшћу.
- Ливнеца, ПЕГ ваљка и стари папир сакупљај, сортирај и однеси у за то посебно одређене контејнере.
- Уреднице, које више не користити, дозволити млађим ученицима/ученицама школе или школској библиотеци.

- Када год можеш користити штампаче електричне уместо штампача кеса. Штампаче кесе се производе од небиолошких извора енергије, руже животну средину јер се не могу рециклирати.
- Користи ваљка и производе који се могу рециклирати. Рециклажа је најбољи начин да се уштеди енергија.

Члан 6. – Исхрана (за време великог одмора или у боравку)

- Ако иши гладама, подели своју укусну са другом или другарицом.
- Ако користити школску кухињу, не остављај храну у тањир.
- На великом одмору, за укусну једи свак ваљка, здравље је.
- Поддржи локалне произвођаче јер се тако троши мање ваљка и горива за дотрпање хране.

Члан 7. – Биодиверзитет

- Чувај сваку биљку, свако стабло у школском дворшћу. Дрвје производи кисеоник који удишемо, утицаја штетне гасове из атмосфере, пречишћава ваздух, спречава ерозију и клиншта, савује буку, чисти правни квалитету, ублажава климатске промене.
- Биљке користе и друга жива бића са којима живимо заједно.
- Води рачуна о биљкама у учионици, по ходишћима и стеновишту школе (с времена на време обрши травице са ливаца и кати их).
- Понтуј животима, макар оне биле и најситије.
- Учествој у очувавању школе и школског дворшћа.

Члан 8. – Одговорно понашање према школској имовини

- Школску имовину чувај јер она треба да остане нова за оне који долазе после тебе.
- Води рачуна о књигама које поштомачи из школске библиотеке.
- О неодговорном односу према школској имовини обавести дозари, декурном наставника или секретара школе.

Члан 9. – Чистота школског дворшћа

- Добро обрши смеће и истреси књишорби или јакну пре уласка у школу.
- Школско дворшће није простор за смеће пса. Пропрати пса до за то дозвољеном простору и лопави прибор за поштини за ваљка.

Члан 10. – Бука

- Бука је једна од обавезних загађивача животне средине. Потруди се да не будиш буку бука. Бука и неумољиво понашање ризикује рад осталих у школи.

Члан 11. – Еколошко понашање

- Буди добар пример другима. Према животној средини односи се одговорно, прилично, свесно и свесно.
- Претвори и шири своја знања о заштити животне средине родитељима, рођацима, колегама, другарицама и прија.
- Учествој у иницијатива које организује школа, пократи заједница или град, а у вези су са заштитом животне средине и одрживим развојем.



- Stalni pano
- Projektni dan
- Školski list
- Eko-kodeks

9.2. ЕКО – КОДЕКС „ПЧЕЛИЦА“

НЕ СЕЦИ ШУМЕ,
НЕ ПАЛИ ГУМЕ,
НЕ ПРАВИ СМЕЋЕ
ВЕЋ СТАВЉАЈ У ВРЕЋЕ!

НЕ ТРОШИ БЕСПОТРЕБНО ВОДУ
ЈЕР ЈЕДНОГ ДАНА,
ДЕШЊЕ СЕ ДА ОДУ,
ЗА ЛИХЕ СА ПЛАНЕТЕ!
НЕ ПОНАШАЈ СЕ КАО
НЕРАЗУМНО ДЕТЕ!

ЕНЕРГИЈУ ПРАВИЛНО УПОТРЕБИ
БИЋЕ ДОБРО И ПРИРОДИ И ТЕБИ!
ПРАВИЛНО ЈЕ РАСПОРЕДИ
ЈЕР И ОНА ТРЕБА ДА СЕ ШТЕДИ!

ПОНАШАЈ СЕ КАО ПРАВИ,
ОДГОВОРАН ЧОВЕК
И БИЋЕ ТИ ДОБРО ДОВЕК!

Potrebna dokumentacija

- *Prijavni formular*
- *Pismo podrške opštine*
- *Upitnik – ocena stanja životne sredine*
- *Upitnik o sprovođenju vaspitanja i obrazovanja za životnu sredinu*
- *Plan rada*
- *Upitnik o samoocenjivanju*
- *Dokaz o sprovedenim aktivnostima na uvid*

(kopija zapisnika sa sastanaka Eko-odbora, dnevnik eko-škole, fotografije, video snimci, novinski članci/sajtovi)



Kalendar aktivnosti

Месец спровођења програма	КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ 2013./2014.
	Школа/вртића
I - II	<p>Школе/вртићи који се припремају за стицање статуса:</p> <ul style="list-style-type: none"> Састанци еко-одбора: <ol style="list-style-type: none"> Доношење и усвајање програма рада за нову школску годину (избор теме: вода, енергија, отпад) Поступно спровођење усвојеног програма (измене и допуне по потреби) <p>Еко-школе са активним статусом</p> <ul style="list-style-type: none"> Састанци еко-одбора: <ol style="list-style-type: none"> Доношење и усвајање програма рада за нову школску годину Усвајање извештаја о раду
III - IV	<p>Школе/вртићи који се припремају за стицање статуса:</p> <ul style="list-style-type: none"> Потребно активирати све програмске кораке <p>Еко-школе са активним статусом</p> <ul style="list-style-type: none"> Спровођење активности по плану рада <p>Све школе: Попуњавање и слање формулара о самооцењивању националном координатору (http://ambassadors-env.com/wp-content/uploads/Formular-za-samoispitivanje-skola-u-postupku-uvodjenja-programa-u-2013.-godini.pdf)</p>
V - VI	<ul style="list-style-type: none"> Спровођење активности Достављање документације о спровођењу програма
VI - VII	<ul style="list-style-type: none"> Спровођење активности
VII - VIII	<ul style="list-style-type: none"> Спровођење активности Достављање документације о спровођењу програма Присуство на свечаности проглашења
VIII - IX	<ul style="list-style-type: none"> Спровођење активности Припрема прилога за годишњи извештај Еко-школа Достављање извештаја о спровођењу Програма

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ 2013./2014.
Националног координатора
<ul style="list-style-type: none"> Састанак тима Националног координатора Доношење и усвајање програма рада Слање штампаног материјала васпитно-образовним установама Контролни обилазак школа које се припремају за стицање статуса¹ / позив школама да попуне формулар о самооцењивању
<ul style="list-style-type: none"> Контролни обиласци школа које се припремају за стицање статуса
<ul style="list-style-type: none"> Позив школама да доставе доказну документацију за прво полугодиште Преглед и оцена документације Састанак тима Националног координатора Набавка зелених застава, израда пропагандног материјала
<ul style="list-style-type: none"> Посете школама поводом Пројектног дана/Дана Еко-школе² Позив школама да доставе доказну документацију за друго полугодиште
<ul style="list-style-type: none"> Преглед и оцена документације Свечаност проглашења друге генерације Еко-школа у Србији Посета школама поводом подизања зелене заставе Израда годишњег извештаја о спровођењу Програма у Србији
<ul style="list-style-type: none"> Штапање и достава годишњег извештаја о спровођењу Програма међународном координатору и школским координаторима Координација новопријављених школа

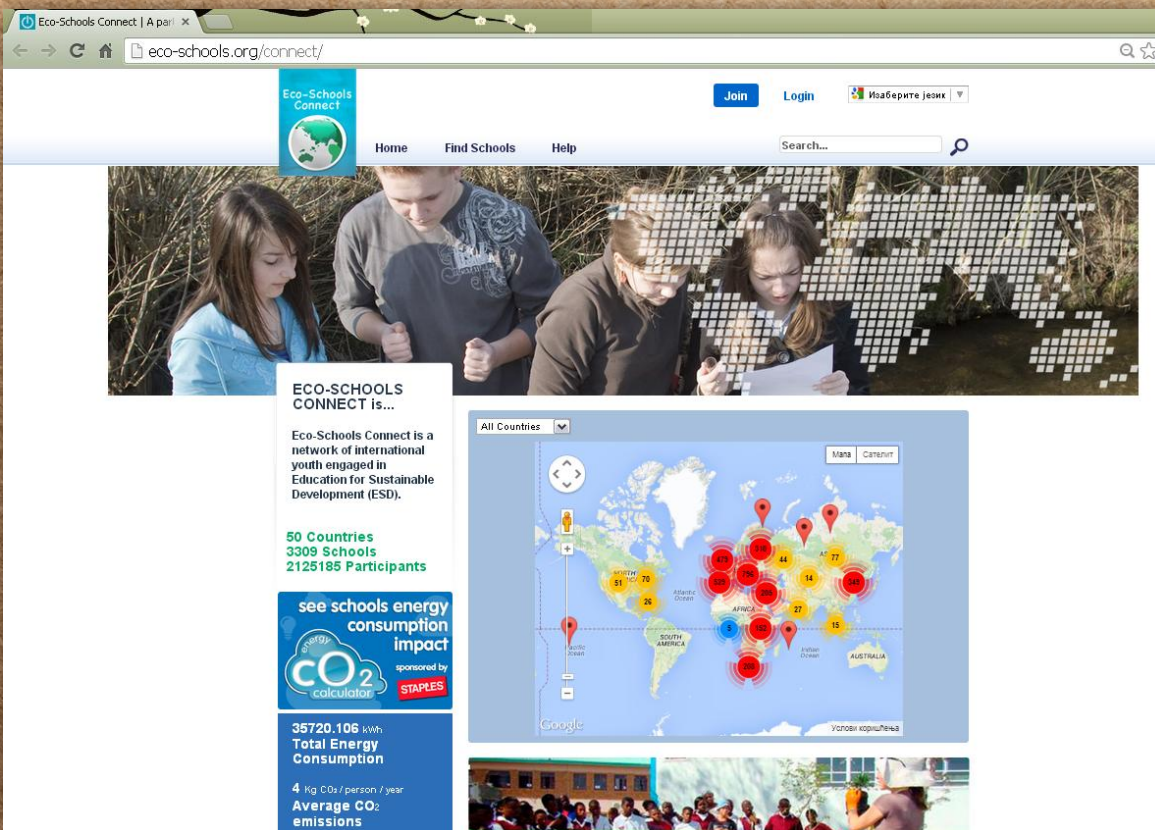
¹ Датум контролне тј. надзорне посете се одређује у договору са школом.

² Пројектни дан – Дан Еко-школе не мора бити у датом периоду.



Povezivanje škola na međunarodnom nivou

Eco-Schools Connect



The screenshot shows the Eco-Schools Connect homepage. At the top, there's a navigation bar with 'Join', 'Login', and a language selector. Below this is a search bar and a main banner image of four students looking at a paper. To the left of the banner, there's a text box describing the organization: 'ECO-SCHOOLS CONNECT is... Eco-Schools Connect is a network of international youth engaged in Education for Sustainable Development (ESD)'. Below this, it lists '50 Countries', '3309 Schools', and '2125185 Participants'. Further down, there's a 'see schools energy consumption impact' section with a 'CO2 calculator' logo and 'Total Energy Consumption' of 35720.106 kWh and 'Average CO2 emissions' of 4 kg CO2 / person / year. To the right of the text, there's a world map showing the distribution of schools across different continents, with numbers indicating the count for each region. At the bottom, there's a small image of a group of students.

ECO-SCHOOLS CONNECT is...

Eco-Schools Connect is a network of international youth engaged in Education for Sustainable Development (ESD).

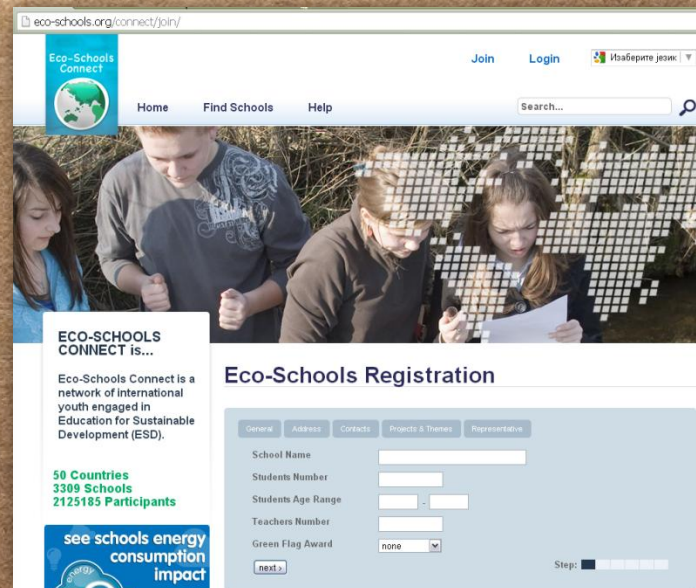
50 Countries
3309 Schools
2125185 Participants

see schools energy consumption impact

CO₂ calculator

35720.106 kWh
Total Energy Consumption

4 kg CO₂ / person / year
Average CO₂ emissions



The screenshot shows the Eco-Schools Connect registration page. It has a similar header to the homepage. Below the header, there's a text box describing the organization: 'ECO-SCHOOLS CONNECT is... Eco-Schools Connect is a network of international youth engaged in Education for Sustainable Development (ESD)'. Below this, it lists '50 Countries', '3309 Schools', and '2125185 Participants'. To the right of the text, there's a 'see schools energy consumption impact' section with a 'CO2 calculator' logo. Below this, there's an 'Eco-Schools Registration' form with fields for 'School Name', 'Students Number', 'Students Age Range', 'Teachers Number', and 'Green Flag Award'. There's also a 'next' button and a 'Steps' progress indicator.

ECO-SCHOOLS CONNECT is...

Eco-Schools Connect is a network of international youth engaged in Education for Sustainable Development (ESD).

50 Countries
3309 Schools
2125185 Participants

see schools energy consumption impact

CO₂ calculator

Eco-Schools Registration

School Name

Students Number

Students Age Range

Teachers Number

Green Flag Award

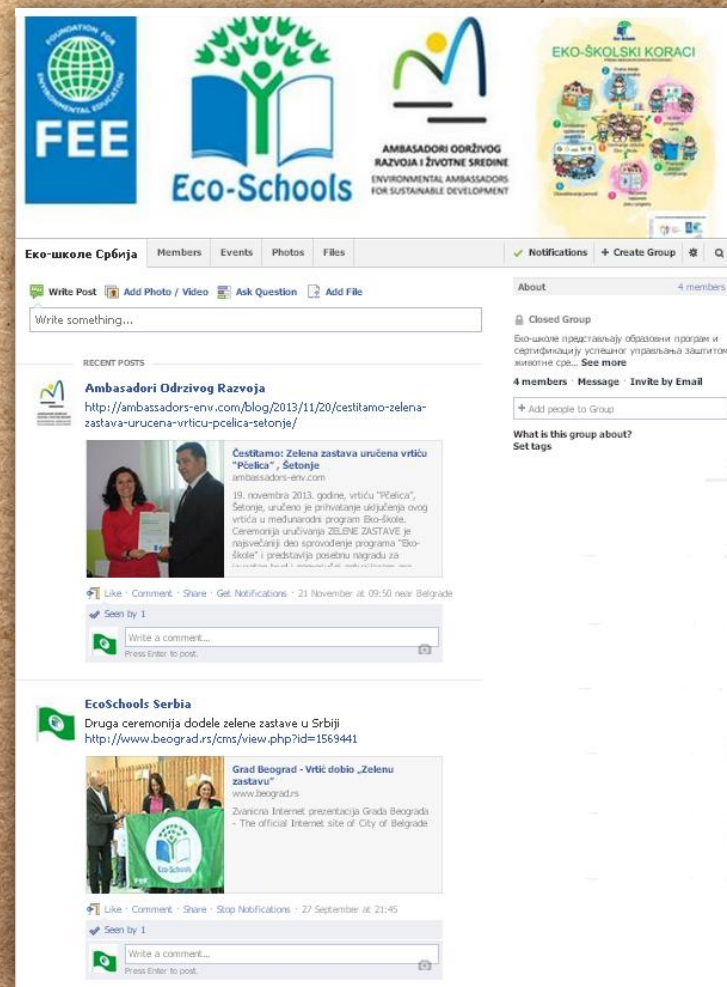
next

Steps



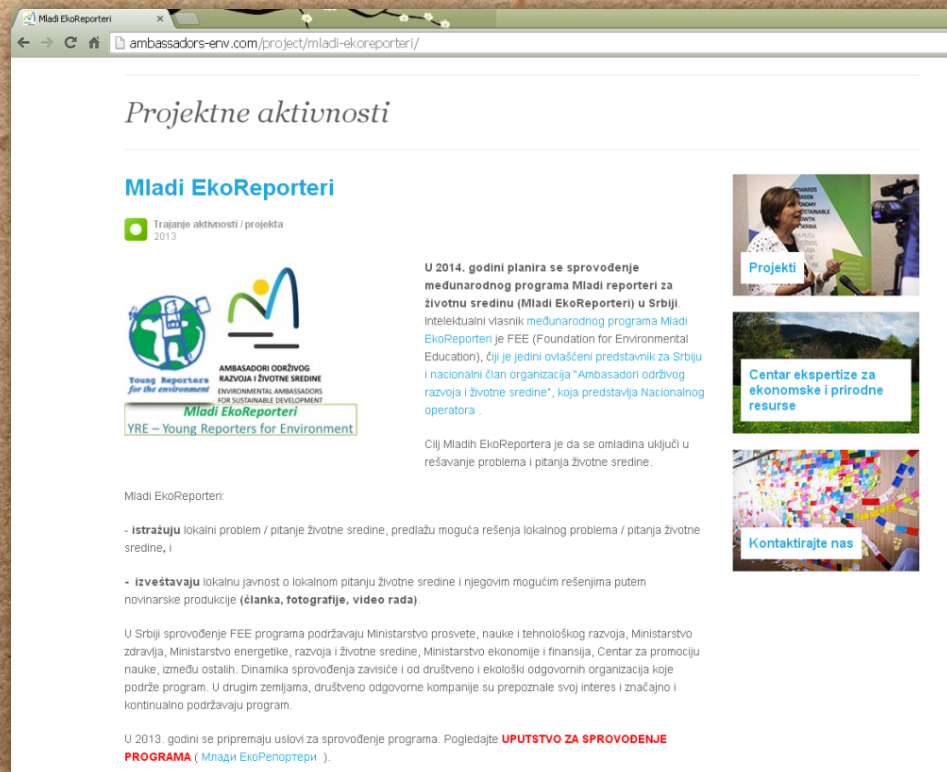
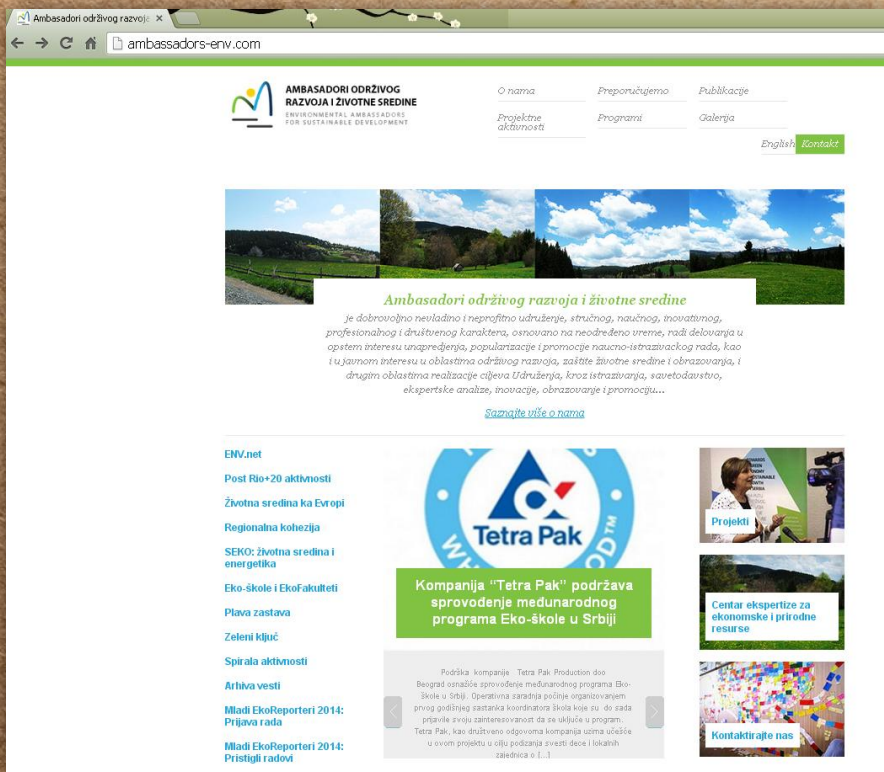
Povezivanje škola na lokalnom nivou

- Facebook strana – grupa
<https://www.facebook.com/groups/EcoSchoolsSerbia/>
- Poseban nalog koji će se koristiti za Eko-škole
- Mesto i za koordinate i za učenike



YRE – Young Reporters for the Environment

MER– Mladi EkoReporteri



Predlozi za saradnju

- *Poboljšanje komunikacije*
- *Udžbenici*
- *Radionice*
- *Studijske posete*
- *Projekti*
- *...*

